

**EUROPEISKA
ÅTERVÄNDADEFONDEN**

**Årligt program
2009**

SVERIGE

MEDLEMSSTAT: Sverige

FOND: Europeiska återvändandefonden (Återvändandefonden)

ANSVARIG MYNDIGHET: Migrationsverket

ÅR: 2009

1. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER FÖR URVAL AV PROJEKT SOM SKA FINANSIERAS GENOM DET ÅRLIGA PROGRAMMET

Inledning

Migrationsverket har i Beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystem för Europeiska flyktingfonden och Europeiska återvändandefonden (bilaga 1, tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets beslut nr 575/2007/EG om inrättande av Europeiska återvändandefonden för perioden 2008–2013) redogjort för rutiner och förfaranden som Migrationsverket utarbetat och som ska tillämpas vid genomförandet av fondens åtgärder. Nedan presenteras delar ur innehållet. För ytterligare detaljer se ovan nämnda dokument.

Ett första utkast till årligt program för Europeiska återvändandefonden för programår 2009 skickades till kommissionen den 23 december 2008. Programmet har därefter reviderats i dialog med kommissionen och godkändes den 13 augusti 2009.

Föreliggande revidering av det årliga programmet motiveras genom artikel 23 i kommissionens beslut 2008/458/EC om tillämpningsföreskrifter för Återvändandefonden 2008-2013. Det huvudsakliga skälet till revideringen är att det efter den ordinarie utlysningen av 2009 års medelsram fanns medel kvar att besluta om. För att nyttja de tilldelade medlen för 2009 genomförde fondenheten en riktad utlysning i slutet av år 2009, i vilken ett nytt projekt under våren 2010 beviljades totalt cirka 4,2 miljoner SEK ur Återvändandefonden. Dessutom, som ett led i att medel fanns kvar att besluta om, har fondenheten beslutat att två av de projekt som beviljades medfinansiering av Återvändandefonden i den ordinarie utlysningen av 2010 års medelsram ska ingå i medelsramen för 2009. De båda projekten utgör cirka 3,2 miljoner SEK. Slutligen har den andra kontraktperioden för två projekt som påbörjades under programår 2008 lagts inom 2009 års medelsram, vilket rör sig om cirka 4 miljoner SEK.

Mot bakgrund av dessa beslut behöver bland annat den finansiella fördelningen mellan åtgärderna justeras och åtgärden *Samarbete med tredjeländer för att utveckla metoder för återvändande* delas upp i två åtgärder. Det senare beror på att ett av de tillkomna projekten inom denna åtgärd ej kan anses vara särskilt prioriterat som de övriga projekten inom åtgärden utan berättigar till endast 50 % EU-finansiering. Därmed avser den ena åtgärden särskilt prioriterade aktiviteter och den andra avser aktiviteter som inte är att anse som särskilt prioriterade. Därutöver tillkommer tre nya åtgärder i programmet: *Åtgärder för att förbättra återvändandet för ensamkommande barn*, *Åtgärder för att förbättra samarbetsmetoder mellan myndigheter på nationell nivå* och *Metodutveckling i*

återvändandearbetet.

Intern organisation och partnerskapets konstruktion

Migrationsverket har av regeringen utsetts till ansvarig myndighet för Europeiska återvändandefonden. Myndigheten fungerar även som tilldelande myndighet vid genomförandet av fondens åtgärder. Återvändandefonden förvaltas av fondenheten vid Migrationsverket. Fondenheten är placerad under verksamhetsområde Europeiskt och internationellt samarbete och har en oberoende ställning i förhållande till de övriga verksamhetsområden inom myndigheten som kan komma att ansöka om projektbidrag.

Enligt rådsbeslutet om inrättandet av fonderna ska ett så kallat partnerskap upprättas. I partnerskapet ska de myndigheter och organ som deltar i genomförandet av det fleråriga programmet eller som kan ge värdefulla bidrag till dess utveckling ingå. Den ansvariga myndigheten ska samråda med dessa partner.

Migrationsverket har inrättat ett samråd i två nivåer som består av dels en nationell samrådskommitté, dels en expertgrupp. Genom samrådet garanteras en öppenhet och parternas insyn och möjligheter att påverka Migrationsverkets arbete med Återvändandefonden säkerställs därmed.

Den nationella samrådskommittén består av företrädare på hög nivå från de myndigheter och organisationer som utgör fondens intressenter. Kommittén ska ta ställning till och ge synpunkter på fondens fleråriga program, de årliga programmen samt slutrapporterna innan dessa sänds till kommissionen. Samrådskommittén ska även delges information om de projekt som beviljats stöd från Återvändandefonden. Migrationsverkets generaldirektör är kommitténs ordförande.

Expertgruppen består av sakkunniga som en del av partnerskapets intressenter ställt till förfogande i arbetet med Återvändandefonden. I gruppen ingår även verksamhetsexperter från Migrationsverket. Experterna har bland annat till uppgift att bidra med underlag till de fleråriga och årliga programmen för Återvändandefonden. Vidare ska experterna delta i urvals- och beredningsprocessen och bedöma projektansökningarnas relevans i förhållande till målen som anges i det fleråriga programmet respektive åtgärderna som framgår i det årliga programmet för fonden. Experterna ska även följa projektens utvecklingsprocess och säkerställa att resultaten från avslutade projekt utvärderas och sprids.

Det fleråriga programmet för Återvändandefonden utgår ifrån de strategiska riktlinjer som kommissionen antagit enligt rådsbeslut 575/2007/EG och genomförs med hjälp av årliga program. I det årliga programmet anges vilka åtgärder som Sverige avser genomföra under aktuellt programår. För att projekt ska kunna beviljas medfinansiering av Återvändandefonden krävs således att åtgärderna som projekten omfattar är förenliga med de prioriteringar som anges i kommissionens strategiska riktlinjer.

Av artiklarna 49 och 50 i rådsbeslut 575/2007/EG framgår att kommissionen tillsammans med medlemsstaterna ska utvärdera fonden med avseende på hur relevanta, effektiva och verkningsfulla åtgärderna har varit i förhållande till fondens allmänna mål. Enligt rådsbeslutet ska Sverige senast den 30 juni 2010 lämna en utvärderingsrapport till kommissionen som beskriver genomförandet av de åtgärder som medfinansierats av fonden. Vidare ska Sverige senast den 30 juni 2012 för perioden 2008-2010 och senast den 30 juni 2015 för perioden 2011-2013 förelägga en utvärderingsrapport om resultaten och effekterna av de åtgärder som medfinansierats av fonden.

Varje enskilt projekt som beviljas medfinansiering från Återvändandefonden ska göra löpande uppföljningar av både verksamhet och ekonomi i syfte att säkerställa att projektet följer sin verksamhetsplan och att projektmålen nås. Generellt gäller att projekten ska utvärderas efter avslutad projektperiod. För att öka utvärderingens tillförlitlighet ska en utomstående och oberoende utvärderare anlitas.

Urvalsprocessen i relation till det årliga programmet

Utkast till årligt program tas fram av fondenheten vid Migrationsverket och upprättas i samband med utlysning av fondmedel. Utlisning sker på två sätt. En öppen, extern, förslagsinfordran genomförs för åtgärder där den ansvariga myndigheten fungerar som tilldelande organ. Vidare genomförs en intern förslagsinfordran på Migrationsverket för de åtgärder/projekt där den ansvariga myndigheten är verkställande organ. Efter utlysning genomgår ansökningarna en urvals- och beredningsprocess som beskrivs nedan. Beredningen av ansökningar sker enligt samma förfarande och med samma kriterier för såväl externa som interna ansökningar. Åtgärder/projekt som den ansvariga myndigheten ska genomföra som verkställande organ anges särskilt i programmet, tillsammans med en motivering om varför Migrationsverket ska vara projektägare. Åtgärder/projekt som inkommer genom förslagsinfordringarna sammanställs under lämplig åtgärd i det årliga programmet. En åtgärd kan pågå under flera programår och omfatta ett eller flera projekt. Samtliga beviljade projekt ska rymmas inom ramen för en åtgärd i det årliga programmet. Programmet upprättas enligt mall (bilaga 3, tillämpningsföreskrifter för fondens rådsbeslut 575/2007/EC). Partnerskapet för fonderna informeras om innehållet i det årliga programmet och bereds, genom expertgruppen, möjlighet att ge eventuella synpunkter innan utkast till program undertecknas av verksamhetschefen för VO EIS och översänds till kommissionen.

Utlisning och offentliggörande av fondens medel

Enligt artikel 9.1 i kommissionens tillämpningsföreskrifter ska förslagsinfordringarna, det vill säga utlysningen av fondens medel, offentliggöras på ett sätt som garanterar största möjliga spridning bland potentiella stödmottagare.

Utlisning av 2009 års fondmedel för Återvändandefonden ägde rum under tiden 29 augusti till den 15 oktober 2008. Eventuella återstående medel kommer att ingå i utlysningen av 2010 års program.

Insatser i samband med utlysning

I samband med utlysningen av Återvändandefonden görs flera informationsinsatser, bland annat via Migrationsverkets hemsida, på myndighetens intranät samt genom ett nyhetsbrev som utkommer regelbundet och skickas elektroniskt till cirka 600 prenumeranter. I syfte att nå även övriga intressenter gjordes en annonsering i dagspress i samband med den första utlysningen 2008.

Utöver det som nämnts ovan tas ett faktablad fram som beskriver Återvändandefondens mål och dess prioriterade områden (i enlighet med kommissionens strategiska riktlinjer). Faktabladet ger även information om villkoren för att beviljas medfinansiering med stöd av fonden, bland annat genom att beskriva vilka som kan ansöka om medfinansiering, målgrupper som berörs av fondens åtgärder samt minimikriterier enligt artikel 15.5 i den grundläggande rättsakten som ska uppfyllas för att bli föremål för medfinansiering, råd om ansökningsförfarandet, uppgift på kontaktpersoner samt sista dag för inlämnande av förslag. Av faktabladet framgår vilka ansökningshandlingar som ska fyllas i. Samtliga handlingar som ska användas vid ansökan om medfinansiering finns som utarbetade mallar och hämtas via Migrationsverkets hemsida.

För ekonomisk information och bestämmelser kring exempelvis utgifter som är stödberättigade hänvisas till en handbok "Fondhjälpreda". Handboken finns att hämta via Migrationsverkets hemsida.

Administrativ hantering av inkomna ansökningar

Tiden för förslagsinfordran är sex veckor. När ansökningarna har inkommit till Migrationsverket diarieförs de av Migrationsverkets registrator som en inkommande handling. Ansökan skickas sedan till fondenheten där den förs in i en registreringslista. En bekräftelse på att ansökan inkommit till myndigheten skickas till projektansökaren. Samtliga ansökningar administreras enligt samma rutin.

Fondenheten gör en initial bedömning av ansökningarna. För att upprätthålla en enhetlig hantering och säkra att erforderlig granskning och bedömning genomförs av samtliga ansökningar används checklistor. Förutom att kontrollera att ansökan uppfyller de formella kraven, exempelvis att den har inkommit i rätt tid och är komplett, görs en kvalitativ bedömning av projektets verksamhets- och finansplan samt att åtgärderna i projektet är förenliga med de prioriteringar som anges i kommissionens strategiska riktlinjer.

Fondenheten granskar vidare om åtgärderna uppfyller de kriterier som anges i artikel 15.5 i rådsbeslutet, det vill säga om åtgärden genomförs med anledning av situationen och kraven som föreligger i Sverige, om åtgärden bedöms som kostnadseffektiv, om den sökande organisationen eller myndigheten har den erfarenhet, sakkunskap och trovärdighet som krävs för att genomföra åtgärden. Vidare kontrolleras att den sökande organisationen/myndigheten är ekonomiskt

solid (granskning av medfinansieringsintyg och eventuella årsredovisningar) samt om åtgärden kompletterar andra EU-finansierade åtgärder. Samtliga ansökningar granskas enligt samma rutin.

Urval av projekt med expertgruppen

Efter fondenhetens initiala handläggning av ansökningarna fördelas projektansökningarna till expertgruppen. Ansökningarna fördelas beroende på insatsområde mellan experterna i expertgruppen. För att undvika jäv och garantera att urvalet av ansökningar sker öppet, objektivt och icke-diskriminerande granskas varje ansökan av två sakkunniga experter med olika organisatorisk hemvist. Migrationsverkets projektansökningar granskas och bedöms utifrån samma kriterier som ansökningar från övriga sökande.

Experterna bedömer projektförslagen med det fleråriga och årliga programmet som utgångspunkt. Vidare görs en bedömning om åtgärderna/projekten uppfyller de minimikriterier som anges i artikel 15.5 i rådets beslut. I arbetet använder experterna en checklista. Vid behov kan experterna ta kontakt med projektansökarna för att diskutera innehåll och krav på eventuella kompletteringar. Granskning av projektens finansplaner görs i samarbete med fondenhetens ekonomer. Experterna upprättar därefter bedömningspromemorior där de bland annat kortfattat redogör för projektet samt om det bör tillstyrkas medel från Återvändandefonden eller avslås.

Efter experternas handläggning genomförs ett beredningsmöte där fondenheten, deltagarna i expertgruppen samt chefen för verksamhetsområde Europeiskt och internationellt samarbete (EIS) träffas för att bereda projektansökningar. Experterna föredrar sina ansökningar inför gruppen. Chefen för EIS fattar därefter beslut om tilldelning av fondmedel.

Projekt som Migrationsverket genomför

Artikel 7 och 8 i kommissionens tillämpningsföreskrifter anger de villkor som gäller när den ansvariga myndigheten är slutlig mottagare av medfinansiering från fonden och därmed projektägare. Av artiklarna framgår bland annat att Migrationsverket enbart kan söka medel till projekt inom de områden där myndigheten har en monopolsituation eller där myndighetens samverkans- och samordningsuppdrag gör dess medverkan nödvändig för att genomföra åtgärden. Även säkerhetsskäl kan motivera att Migrationsverket står som ensam slutlig stödmottagare och projektägare. Grunden för att Migrationsverket fungerar som verkställande organ för genomförandet av ett antal/vissa projekt motiveras i avsnitt 3, punkt 3, i det årliga programmet.

Migrationsverket är operativt ansvarig för asylprövning – inklusive företräder staten om asylbeslut överklagas i domstol – asylmottagning, vidarebosättning självmant återvändande och frivillig återvandring. I egenskap av förvaltningsmyndighet har Migrationsverket en monopolställning vad avser myndighetsutövningen inom dessa områden men ska även verka för samordning och samarbete mellan samtliga berörda myndigheter så att verksamheten bedrivs

effektivt.

De verksamhetsområden inom Migrationsverket som hanterar den operativa delen av asylprocessen kan, mot bakgrund av de prioriteringar som angivits av kommissionen, ansöka om projektbidrag för utvecklingsåtgärder från Återvändandefonden. Migrationsverket får ej som ansvarig myndighet för förvaltningen av fonden delta vid samma förslagsinfordran som övriga ansökare. En intern förslagsinfordran har därför genomförts för Migrationsverkets projekt. Projektförslagen från Migrationsverket hanteras på samma sätt som projektförslagen som inkommer via den öppna förslagsinfordran. De bedöms likaså utifrån samma villkor och med samma insyn genom expertgruppen och den nationella samrådskommittén.

Förankring och beslut

Såsom nämns enligt ovan beslutar chefen för verksamhetsområde EIS om stöd ska beviljas till enskilda projekt. Därefter upprättas en bidragsöverenskommelse (kontrakt) som undertecknas av den slutliga stödmottagaren och chefen för fondenheten. Ett exemplar av kontraktet skickas till den slutliga stödmottagaren. Samtliga handlingar diarieförs och förvaras på fondenheten. Vid avslag på projektansökan delges de sökande beslutet brevlades med en motivering om varför ansökan har avslagits.

Upprättande av beslutshandlingar

Beslutsdokument upprättas för samtliga ansökningar oavsett om de avslås eller bifalles. De beviljade ansökningarna ges kontraktsform och diarieförs med en egen nummerserie. Om ett beslut är felaktigt görs en rättelse och ett nytt beslut skickas ut. Tilläggsbeslut ska skrivas vid eventuell ändring av budget, löptid eller projektplan under projekttiden. I det nya beslutet ska en hänvisning finnas till det ursprungliga beslutet.

Beslut skrivs ut på arkivbeständigt papper. På beslutet anges en motivering av beslutet, uppgift om slutlig stödmottagare, beslutsfattare samt föredragande och kontaktperson från fondenheten. Vidare anges ansökt belopp samt beviljad medfinansiering från Återvändandefonden.

Administrativ hantering av avslagsbeslut

- En kopia på beslutet skickas till projektansökaren.
- En kopia på beslutet sätts in i en pärm för avslag på ansökningar om medfinansiering.
- Originalbeslutet om avslag på ansökan skickas till Migrationsverkets registrator för arkivering.

Administrativ hantering av beslut om medfinansiering

- Ett original skickas till sökande organisation.
- Ett original läggs i akten.
- En kopia skickas till de experter som deltagit vid bedömningen av ansökan.

- En kopia skickas till Migrationsverkets ekonomienhet för utbetalning av projektmedel.
- En kopia sätts in i en pärm för beslut om medfinansiering.
- En kopia skickas till Migrationsverkets registrator för arkivering.

Möte med slutlig stödmottagare

Efter en avslutande beredning, med eventuella kompletteringar av projektets verksamhetsplan, finansplan samt handlingar från eventuella medfinansiärer, kallas den slutliga stödmottagaren till ett möte på fondenheten där bland annat projektets verksamhets- och finansplan slutgiltigt går igenom och eventuella övriga frågor inför upprättandet av bidragsöverenskommelsen (kontraktet) reds ut.

Utbetalning av stöd

När beslut om beviljade projekt fattats registreras samtliga projekt i en databas (Access) som administreras av fondenheten. I databasen finns bland annat uppgifter om konto, kostnadsställe och aktivitet samt en cell för signering av att plus- eller bankgironumret kontrollerats. Uppgifter om projektets totala medfinansiering förs också in i databasen. I ett särskilt dagboksavsnitt kan löpande uppgifter som rör projektet noteras.

En kopia på myndighetsbeslutet lämnas tillsammans med ifylld utbetalningsorder till enhetschefen vid internationella strategienheten på Migrationsverket som attesterar utbetalningen. Detta lämnas sedan till Migrationsverkets ekonomienhet som verkställer utbetalningen och gör en avslutande kontroll att stödmottagarens uppgifter är korrekta. Viktigt att notera är att samtliga bidrag utbetalas via ett icke räntebärande konto.

I samband med projektstarten utbetalas 50 procent av totalt beviljad medfinansiering till den slutliga stödmottagaren (förskott kan beviljas om stödmottagaren så önskar och efter insänd rekvisition). Vid godkänd delrapport utbetalas 30 procent (även här efter insänd rekvisition), och efter godkänd slutrapport resterande 20 procent.

Synliggörande av EU-medel

Medfinansiering av Europeiska återvändandefonden framgår i all dokumentation och utskick från den ansvariga myndigheten. Fondenhetens kontorslokaler skyltar med EU-logon och Migrationsverket använder vidare EU-logon i all information som går ut om Återvändandefonden och dess verksamhet, både på faktablad och genom elektroniska informationskanaler.

I kontrakten mellan Återvändandefonden och de projekt som beviljas medfinansiering skrivs kravet på att synliggöra EU-finansieringen in. Det innebär att alla projekt som arbetar med stöd av medel från Återvändandefonden har EU-logon med på presentationer, rapporter, inbjudningar med mera. Projektägarna kan hämta EU-logon i olika format på Migrationsverkets hemsida.

2. ÄNDRINGAR I FÖRVALTNINGS- OCH KONTROLLSYSTEMEN

En revidering av beskrivningen av kontroll- och förvaltningssystemet för Europeiska återvändandefonden har gjorts den 29 juni 2009 efter dialog med Revisionsmyndighet. Dokumentet skickades till kommissionen och har godkänts. I föreliggande version har följande tillägg och ändringar gjorts sedan föregående programår.

- Redogörelse för smärre organisatoriska förändringar inom den ansvariga myndigheten.
- Utvecklad beskrivning av partnerskapets organisation.
- Utvecklad beskrivning av attesterande myndighetens arbetsuppgifter och ansvar.
- Utvecklad beskrivning av revisionsmyndighetens organisation, kvalifikationer och ansvar.
- Vidare har arbetsordning och förvaltningsrutiner för fondarbetet fastställts för den ansvariga myndigheten.

3. ÅTGÄRDER FÖR GENOMFÖRANDE AV PRIORITERINGARNA SOM SKA STÖDJAS GENOM PROGRAMMET

I det fleråriga programmet för Återvändandefonden har Sverige formulerat ett antal mål för att möta de behov som föreligger på nationell nivå. Strategin för att uppnå dessa mål exemplifieras genom centrala åtgärder inom varje prioritering. Det fleråriga programmet ska genomföras med hjälp av årliga program.

Det övergripande målet som Sverige har angivit i det fleråriga programmet är att väntetiden mellan lagakraftvunnet beslut och utresa för personer som fått avslag på sin ansökan om asyl ska minska. Detta mål kommer under programperioden ha mycket hög prioritet och verksamheten i de projekt som beviljas medfinansiering ska därför i hög grad bidra till att detta mål nås. Migrationsverket har även, i egenskap av ansvarig myndighet för återvändandearbetet, som internt mål att det ska gå högst två månader mellan ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut och utresa.

Ett annat mål som även relaterar till det övergripande målet har hög prioritet under programperioden är att identitetsuppgifter ska finnas tillgängliga för Migrationsverket så tidigt som möjligt i asylprocessen. Korrekta identitetsuppgifter är nödvändiga för att möjliggöra verkställighet av ett utvisnings- eller avvsningsbeslut. Ett projekt med fokus på att utveckla metoder för identifiering av irakiska medborgare kommer att arbeta med stöd från 2009 års program..

Ytterligare ett mål i programmet har fokus på behovet av ökad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer för att nå målen med återvändandet. Projekt som arbetar med denna målsättning i fokus påbörjades under programår 2008 och fortsätter under programår 2009.

I syfte att nå det övergripande målet med att öka antalet personer som återvänder till sitt hemland efter beslut om avslag har Migrationsverket formulerat ett antal centrala åtgärder i det fleråriga programmet. Åtgärderna ska var och en för sig och/eller tillsammans bidra till måluppfyllelsen.

I det fleråriga programmet har mål och exempel på centrala åtgärder angivits under samtliga prioriteringar. Vid utlysning av 2009 års medel ur Europeiska återvändandefonden inkom fyra ansökningar om medfinansiering. Två ansökningar var föremål för beredning av expertgruppen och beslut enligt de rutiner som beskrivs i kapitel 1. En ansökan avsåg åtgärder hänförliga till Europeiska flyktingfonden och en ansökan var formellt ofullständig och avvisades på denna grund. En åtgärd som påbörjades under programår 2008 beräknas fortsätta med finansiering ur 2009 års program. Efter beredning av ansökningarna har en ansökan bifallits. Projektet ingår i prioritering 3 och är särskilt prioriterat. Under programår 2009 kommer således två projekt som båda verkar inom prioritering 3 att bedriva verksamhet. Projekten syftar till att bidra till att nå målet ”Nya former för återvändandeprogram och stöd för återvändande utvecklas och testas”. Projekten relaterar till de centrala åtgärder som angivits under kapitel 3.3.a. i det fleråriga programmet.

Inom ramen för föreliggande revidering av årliga programmet 2009 har två åtgärder inom prioritering 1 tillkommit. De respektive åtgärderna handlar om att förbättra dels återvändandet för ensamkommande asylsökande barn genom att utarbeta en metod för efterforskning av vårdnadshavare till de ensamkommande barnen, dels samarbetsmetoder mellan myndigheter på nationell nivå. Dessa båda inriktningar stämmer väl överens med fleråriga programmets övergripande målsättningar. Åtgärderna är fleråriga, varav den ena är en fortsättning från programår 2008. Under prioritering 3 har en åtgärd tillkommit som syftar till att utveckla och tillämpa nya metoder inom återvändandearbetet. Åtgärden är en fortsättning från programår 2008. Under nämnda prioritering har också åtgärden som syftar till samarbete med tredjeländer för att utveckla metoder för återvändande delats upp i två åtgärder, en som är särskilt prioriterad och en som medger 50 % medfinansiering från Återvändandefonden.

3.1. Åtgärder som genomför prioritering 1

Åtgärd 1. Åtgärder för att förbättra återvändandet för ensamkommande barn

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärden syftar övergripande till att utforma och upprätta återetableringsprogram och -stöd avseende särskilt utsatta grupper, i detta fall ensamkommande barn. Metoden är att samarbeta med svenska utlandsbeskickningar och teckna avtal med beskickningarnas förtroendeadvokater för att eftersöka föräldrarna till ensamkommande barn. Åtgärden genomförs inom Migrationsverkets mottagningsverksamhet.

Målet med åtgärden är att fler barn som fått avslag på sin asylansökan återförenas med sina ordinarie vårdnadshavare när de återvänder till sitt hemland. Ett annat mål för åtgärden är att Migrationsverket har en väl underbyggd metod för efterforskning av föräldrar till ensamkommande barn, vilket är ett led i de krav som ställs på myndigheten enligt förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl.

Åtgärden inleddes i oktober 2008 och har under dess inledande fas inneburit att resor till Jordanien, Iran, Kenya och Irak har genomförts och att överenskommelser etablerats med de förtroendeadvokater som ska utföra det praktiska arbetet med eftersökning av föräldrar till de ensamkommande barnen. Det praktiska arbetet med faktiska efterforskningar har också påbörjats. Detta arbete fortsätter och utvecklas inom ramen för det årliga programmet 2009.

Åtgärden bedöms vara särskilt prioriterad eftersom insatsen riktas till en utsatt grupp, ensamkommande barn, med särskilda behov av ekonomiska incitament och åtgärder för att ta itu med den särskilda situationen som de som återvändande befinner sig i.

2. Förväntade stödmottagare
Migrationsverket.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför

Migrationsverket är central förvaltningsmyndighet för verksamhet inom migrationsområdet och ska verka för samverkan och samordning mellan berörda myndigheter så att verksamheten inom detta område är effektiv. I egenskap av förvaltningsmyndighet har verket en monopolställning inom asylområdet. Enligt förordning (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. 2 d § ska Migrationsverket så snart som möjligt försöka hitta familjemedlemmar till barn under 18 år som vid ankomsten till Sverige är skilda från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas

Andelen barn som återförenats med sina familjer/vårdnadshavare har ökat. Det kvantifierbara resultatet av åtgärden är att 60 procent av 800 ensamkommande barn funnit sina vårdnadshavare och att minst 240 barn kan återförenas med sina vårdnadshavare i samband med ett återvändande.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansierad till deras projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel. En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på

Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 75 %.

Nationell medfinansiering 25 %.

Medfinansiering från fonden för projekt inom denna åtgärd uppgår till cirka 2,40 miljoner SEK, motsvarande cirka 245 049 EUR för programår 2009.¹

Åtgärd 2. Åtgärder för att förbättra samarbetsmetoder mellan myndigheter på nationell nivå

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärdens övergripande målsättning är ett utvecklat samarbete mellan myndigheter och att inom ramen för detta hitta och pröva metoder som syftar till effektivisering, förbättring och utveckling av återvändandearbetet. Åtgärden anknyter till det fleråriga programmet för Återvändandefonden där en central åtgärd är att verka för utökad och tätare samverkan mellan myndigheter som berörs av återvändandearbetet. I förlängningen kan ett utökat samarbete mellan berörda myndigheter och förbättrade samverkansmetoder leda till ökad förståelse myndigheterna emellan och att arbetet med att verkställa avvisnings- och utvisningsbeslut effektiviseras och att andelen verkställda beslut ökar.

Inom ramen för åtgärden ryms bland annat aktiviteter som syftar till att göra heltäckande kartläggningar och analyser av ett specifikt område i återvändandearbetet för att identifiera problemområden och förbättringsmöjligheter. En heltäckande kartläggning kan exempelvis handla om att inom återvändande- och verkställighetsprocessen studera processen från första myndighetskontakt till dess att utresa sker ur Sverige. I en sådan analys ingår också att undersöka hur samarbetet mellan de berörda nationella myndigheterna ser ut, såsom Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdens transporttjänst. Även förvarsverksamheten och dess kapacitet i verkställighetsarbetet är ett specifikt område inom återvändande- och verkställighetsarbetet som kan ingå i en granskning och heltäckande kartläggning.

¹ Beloppet är beräknat på den valutakurs som KOM publicerade november 2008 (9,811).

Den slutliga målgruppen för åtgärden är de tredjelandsmedborgare som ännu inte fått slutgiltigt besked i sin begäran om internationellt skydd och som får utnyttja möjligheten till frivilligt återvändande och de tredjelandsmedborgare som inte eller inte längre uppfyller villkoren för inresa och/eller vistelse i Sverige och som återvänder frivilligt, eller med tvång. En direkt målgrupp för åtgärden är de som arbetar med återvändande och verkställigheter av av- och utvisningsbeslut inom exempelvis Migrationsverket, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdens transporttjänst.

2. Förväntade stödmottagare
Migrationsverket.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför

Migrationsverket är central förvaltningsmyndighet för verksamhet inom migrationsområdet och ska verka för samverkan och samordning mellan berörda myndigheter så att verksamheten inom detta område är effektiv. I egenskap av förvaltningsmyndighet har verket en monopolställning inom asylområdet, vilket inkluderar processen från ansökan om asyl till uppehållstillstånd eller självmant återvändande. Utan verkets aktiva medverkan i utvecklingsprocessen är det inte möjligt att åstadkomma en meningsfull och bestående utveckling.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas

Huvudsakliga förväntade resultat är bland annat ett förändrat arbetssätt och åtgärder framtagna för att förbättra verksamheten. Vidare förväntas åtgärden leda till att förbättrade och effektivare samarbetsmetoder mellan nationella myndigheter framarbetas till exempel genom att analyser av problem- och utvecklingsområden genomförs och dokumenteras. De förbättrade samverkansmodellerna förväntas vara anpassade till respektive myndighet och stämma överens med myndigheternas mål och uppdrag. På så sätt skapas också en ökad förståelse mellan myndigheterna och ett enhetligare synsätt i återvändandearbetet i förhållande till den problematik som föreligger till följd av olika myndigheters uppdrag.

Exempel på indikatorer som ska användas²:

- Antal åtgärder framtagna för att förbättra verksamheten.
- Antal nya samarbetsmetoder.
- Antal åtgärder för att förbättra samarbetet mellan nationella myndigheter.
- Antal identifierade problemområden i samarbetet mellan nationella myndigheter.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansierad till deras

² Indikatorerna för denna åtgärd kommer att konkretiseras i kommande rapporter från ansvarig myndighet.

projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel. En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 50 %.

Nationell medfinansiering 50 %.

Medfinansiering från fonden för projekt inom denna åtgärd uppgår till cirka 4,36 miljoner SEK för programår 2009, vilket motsvarar cirka 444 571 EUR³.

3.2. Åtgärder som genomför prioritering 2

För närvarande inte tillämplig i Sverige.

3.3. Åtgärder som genomför prioritering 3

Åtgärd 3. Samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer för att utveckla arbetssätt för återvändande

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärden är en fortsättning från programår 2008 syftar övergripande till att utforma återvändandeprogram där åtgärder i hemlandet kopplas samman med återvändandeförberedelser i Sverige. Vidare syftar åtgärden till att utveckla samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer för att öka antalet återvändanden. Åtgärden anknyter till två centrala åtgärder inom prioritering 3 i det fleråriga programmet. Målet med åtgärden är att förutsättningarna för ett självmant återvändande för de personer som blivit av- eller utvisade har ökat.

Åtgärden påbörjades under 2008 och avses pågå under tre år. Den inriktas på att skapa förutsättningar för ett självmant återvändande och reintegration för personer från Somalia som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd i Sverige eller för de som återtar sin ansökan om asyl innan beslut fattats. Personer som avser

³ Beloppet är beräknat på den valutakurs som KOM publicerade november 2008 (9,811).

återvända till Somalia erbjuds initiala reintegreringsåtgärder i hemlandet med hjälp av arbetsmetoden CCM (case-chain management) som utvecklats av den tyska organisationen AGEF. CCM syftar till att stödja återvändare och innebär att återvändandet förbereds redan i asyllandet, främst i form av olika informationsinsatser. På grund av den svåra situation som råder i Somalia finns små möjligheter att skapa sig ett drägligt liv utan kunskap och utbildning. Åtgärden inriktas därför på att erbjuda möjlighet till praktisk yrkesutbildning som påbörjas när man återvänt till Somalia. Utbildningen pågår under de första 6 månaderna efter hemkomsten och erbjuds inom yrkesområden där det finns möjlighet till att kunna nå egenförsörjning efter utbildningens slut. Exempel på utbildningar är rörmokare, elektriker, snickare, bilmekaniker, sjukvård. De som återvänder blir efter genomförd utbildning en tillgång för lokalsamhället. Åtgärden bidrar således också till en ekonomisk, social och demokratisk utveckling i Somalia. Mottagandet kommer att anknyta till de redan befintliga och etablerade utbildningsprojekten PETT I och PETT II (Promotion of Employment Through Training). Projekten finns på cirka 15 orter över hela Somalia och sköts av organisationerna CARE, Diakonia, International Aid Service, Horn Relief, Danska Rädda Barnen och Göteborgsinitiativet.

En annan del av åtgärden består i att utbilda särskilda handläggare på Migrationsverket som informerar i ett tidigt skede om möjligheten som åtgärden erbjuder. En broschyr tas fram till den sökande. I broschyren, som översätts till somali och engelska, finns information om återvändandet till Somalia och vilka möjligheter i form av utbildningar, ekonomiskt stöd, etc. som erbjuds personer som väljer att delta i projektet. Informationen ges på nytt i samband med att den sökande får besked om avslag på ansökan om asyl. Migrationsverket utbetalar även ett ekonomiskt incitament i form av ett återetableringsstöd (engångsbelopp) till de som återvänder självmant. Vidare erbjuds information och stöd från flera frivilligorganisationer inför återvändandet. Vidare skapas en hemsida och ett nyhetsbrev.

Åtgärden genomförs i samverkan mellan flera frivilligorganisationer i Sverige och Migrationsverket

En tids- och aktivitetsplan ska vara framtagen för projektet. Under år 2008 ska verksamheten i projektet ha varit inriktad på att skapa och formera projektorganisation både i Sverige och i Somalia samt att genomföra utbildningar för denna. Vidare ska informationsmaterial ha tagits fram.

Under 2009 ska en EU-konferens äga rum. Under året och påföljande år ska projektets verksamhet inriktas på de aktiviteter som beskrivits enligt ovan.

Projektet inom denna åtgärd bedöms vara särskilt prioriterat då det uppvisar särskilt innovativa sätt och metoder att informera och ge råd till återvändande kommissionens särskilda prioritering 3.1).

2. Förväntade stödmottagare

Frivilligorganisationer.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför
Ej tillämpligt vid genomförande av denna åtgärd.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas

Det övergripande resultatet av åtgärden förväntas bli att andelen återvändanden som sker självmant och inom lagstadgad tid har ökat. Detta ska mätas genom ökningen av antalet personer som återvänder självmant, antalet personer som genomgått utbildning och antalet personer som har egen försörjning efter genomgången utbildning.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansierad till deras projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel. En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 75 %.

Nationell medfinansiering 25 %.

Medfinansiering för projekt inom denna åtgärd uppgår till 0 EUR för programår 2009. Aktiviteter inom ramen för denna åtgärd har avbrutits och inga stödberättigande kostnader har upparbetats. (Se Utkast till finansieringsplan.)

Åtgärd 4. Metodutveckling i återvändandearbetet

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärden syftar till att utveckla och tillämpa nya metoder inom handläggningen av återvändandearbenden, bland annat avseende samtalsmetodik, information och stöd till eventuellt återvändande personer. För närvarande påbörjas arbetet med återvändande då ett beslut om avslag vunnit laga kraft. Ett innovativt inslag är att

tidigarelägga arbetet med återvändande i processen till att påbörjas redan i samband med att beslutet om avslag på ansökan om internationellt skydd meddelas. Åtgärdens övergripande mål är att en större andel av- och utvisade personer återvänder självmant samt att kompetensen har höjts för personal som handlägger ärenden om återvändande.

Arbetet inom åtgärden inleddes inom ramen för programår 2008 och genomförs av Migrationsverket inom verksamhetsområde Mottagning. Inom ramen för åtgärden bildar tre mottagningsenheter en särskild organisation som arbetar specifikt med återvändande. Organisationen inriktar sig på att utbilda medarbetarna i en särskild samtalsmetodik med fokus på individen och problemlösning. Samtalsmetoden är en metod som kan användas generellt i samtal kring beteendeförändringar. Genom att använda metoden i återvändandesamtalen ska den som fått avslag på sin ansökan förmås hitta motivation och förmåga till förändring.

Inom ramen för åtgärden kommer också ett samarbete kring frivilligt återvändande inledas och utvecklas med Polisen.

Åtgärden bedöms vara särskilt prioriterad mot bakgrund av att de innovativa inslagen i åtgärden förväntas öka antalet personer som återvänder frivilligt. Samtidigt som åtgärden arbetar för att tidigarelägga själva återvändandearbetet i hela återvändandeprocessen ämnar man också ta hänsyn till de berörda personernas värdighet genom problemlösande och motiverande samtal.

2. Förväntade stödmottagare
Migrationsverket.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför
Migrationsverket är central förvaltningsmyndighet för verksamhet inom migrationsområdet och ska verka för samverkan och samordning mellan berörda myndigheter så att verksamheten inom detta område är effektiv. I egenskap av förvaltningsmyndighet har verket en monopolställning inom asylområdet vilket inkluderar hela asylprocessen från ansökan till uppehållstillstånd eller självmant återvändande. Utan verkets aktiva medverkan i utvecklingsprocessen är det inte möjligt att åstadkomma en meningsfull och bestående utveckling.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas
Resultatet av åtgärden är att återvändandearbetet inom Migrationsverket generellt sett har utvecklats samt att antalet personer som återvänder frivilligt och inom lagstadgad tid har ökat med 25 procent jämfört med de senaste tre åren. Genom åtgärden avses andelen personer som avviker eller håller sig undan verkställighet minska.

Som indikator för att mäta resultatet ska jämförelsetalet för det antal personer på mottagningsenheterna i Örebro län som återvände 2007 användas.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansierad till deras projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel. En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 75 %.

Nationell medfinansiering 25 %.

Medfinansiering från fonden för projekt inom denna åtgärd uppgår till cirka 1,86 miljoner SEK för programår 2009, vilket motsvarar cirka 189 116 EUR⁴.

Åtgärd 5. Återvandring genom utbildning samt företagande i hemlandet

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärden genomförs i form av ett treårigt projekt och kommer även att ingå i kommande års program. Det vänder sig till burundier som erhållit uppehållstillstånd i Sverige på grund av flykting- eller skyddsskäl och som är intresserade av att återvända till Burundi. Projektet syftar till att med olika insatser i Sverige och Burundi förbereda, stödja och därmed möjliggöra denna återvandring och avser ekonomiska incitament och andra kortsiktiga åtgärder för att påskynda återanpassningen för den som återvandrat. Projektet anknyter till centrala åtgärder i det fleråriga programmet, främst den åtgärd som rör utvecklingsarbete för att utforma återvändandeprogram där åtgärder i hemlandet kopplas samman med återvändandeförberedelser i Sverige. Projektet kan även kopplas samman med den centrala åtgärd i programmet som rör samverkansprojekt med myndigheter, frivilligorganisationer och företag som tillsammans kan testa nya idéer för stöd till återvändande och som använder sig av de medverkandes kontakter i både Sverige och i de länder man återvänder till.

⁴ Beloppet är beräknat på den valutakurs som KOM publicerade november 2008 (9,811).

Inom ramen för projektet erbjuds projektdeltagarna information, rådgivning, utbildning samt mentorsstöd. Informationen ges vid ett antal mindre träffar samt vid två konferenser i Sverige. En hemsida kommer att skapas där information om projektet ska tillhandahållas. Utbildning, främst med fokus på eget företagande och entreprenörskap, kommer att erbjudas. Utbildningen pågår i tre-fem månader och ges i Sverige. Varje deltagare tilldelas en mentor. Mentorn följer deltagaren under ett år. I syfte att öka möjligheten att etablera en verksamhet i hemlandet kommer projektet att bistå med råd och stöd avseende möjligheter att erhålla mikrokrediter i Burundi. Projektet kommer i denna del att samarbeta med två befintliga företag i Burundi. Projektet räknar även med, som en bieffekt, att bidra med ett sysselsättningsstöd genom att deltagare som återvandrat till Burundi kan söka arbeten som genererats genom projektet. Detta stöd sker i samarbete med Business Academy, ett företagarcentrum i Bujumbura. Centret kommer att nyttjas av projektet för att garantera ett bra initialt mottagande när de återvändande personerna anlänt.

Projektet genomförs med flera partners, bland annat Migrationsverket och en burundisk intresseorganisation i Sverige.

Åtgärdens mål är att metoder som underlättar återvandring har utvecklats samt att relationen mellan återvandring och utveckling i Burundi har förstärkts.

Projektet inom denna åtgärd bedöms vara särskilt prioriterat då det uppvisar särskilt innovativa sätt och metoder att informera och ge råd till återvändandekommissionens särskilda prioritering 3.1).

2. Förväntade stödmottagare
Frivilligorganisationer.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför
Ej tillämpligt vid genomförandet av denna åtgärd.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas
Åtgärdens förväntas resultera i följande:

- Minst 200 personer av burundiskt ursprung och som har uppehållstillstånd i Sverige på grund av flykting- eller skyddsskäl har erhållit information om möjligheten att återvända till Burundi och det som projektet erbjuder.
- Minst femton mentorer för stöd till företagande i Burundi har rekryterats
- Trettio personer som avser återvända till Burundi har utbildats i Sverige i företagande.
- Tio personer har återvandrat till Burundi och etablerat egen verksamhet.
- Minst 20 personer har återvandrat till Burundi och erhållit anställning i Burundi genom de arbetstillfällen som projektet bidragit till att förmedla.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansierad till deras projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel. En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 75 %.

Nationell medfinansiering 25 %.

Medfinansiering för projekt inom denna åtgärd uppgår till cirka 1,06 miljoner SEK för programår 2009, vilket motsvarar cirka 108 401 EUR⁵.

Åtgärd 6. Samarbete med tredjeland för att utveckla metoder för framtagandet av handlingar i återvändandearbetet

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärden genomförs under programår 2009 i form av projekt med Polisen som projektägare. Antalet irakiska medborgare som är inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem var under våren 2009 nära 9000 personer. Andelen som får bifall på sin ansökan om asyl minskade under år 2008 och var vid programmets ursprungliga färdigställande cirka 25 procent. Över 90 procent uppger i samband med sin ansökan om asyl att de saknar identitets- och/eller resehandlingar. Arbetet med att reda ut oklara identiteter, att ta fram resehandlingar och att verifiera irakiska identitets- och resehandlingars äkthet tar mycket tid i anspråk för svenska myndigheter. Avsaknaden av rese- och identitetshandlingar försvårar genomförandet av beslut om avlägsnanden.

Den slutliga målgruppen för åtgärden är irakiska medborgare som inte eller inte längre uppfyller villkoren för inresa och/eller vistelse i Sverige och där det är fråga om påtvingad verkställighet. Åtgärden anknyter till fondens fleråriga program där en central åtgärd är att pröva nya metoder för att öka andelen

⁵ Beloppet är beräknat på den valutakurs som KOM publicerade november 2008 (9,811).

identitetsuppgifter.

Åtgärden avser att fördjupa kontakterna och samarbetet med befattningshavare på migrationsmyndigheter vid irakiska flygplatser och att i ökad utsträckning kunna identifiera irakiska medborgare i Sverige som saknar identitetshandlingar. Kontakterna mellan irakiska myndigheter ska utmynna i en rutin för att kunna bestämma identiteten för irakier som ska verkställas till Irak. En blankett ska tas fram av de svenska och irakiska myndigheterna som ska innehålla de uppgifter som krävs för att de irakiska myndigheterna ska acceptera personer för verkställighet. Inom ramen för åtgärden kommer också en resa till Bagdad i Irak att genomföras för att inhämta information om hur irakiska identitets- och resehandlingar utfärdas och för att undersöka regler och procedurer som utfärdandet av handlingarna baseras på. Dessa uppgifter ska nedtecknas i en rapport/handbok.

Målet är att få bättre och säkrare kunskaper för att kunna fastställa irakiska medborgares identitet samt att fler personer som erhållit avlägsnandebeslut till Irak kan verkställas.

Åtgärden bedöms vara särskilt prioriterad (kommissionens särskilda prioritering 3.2) eftersom den avser att testa nya arbetsmetoder för att påskynda processen med att förse de återvändande med handlingar. Kontakter mellan den svenska polisen och de irakiska myndigheterna saknas idag vilket innebär att metoden är helt ny.

2. Förväntade stödmottagar

Polisen.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför
Ej tillämpligt i denna åtgärd.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas

Idag uppger över 90 procent av de som ansöker om asyl att de saknar identitets- och/eller resehandlingar. Ett långsiktigt förväntat resultat är att antalet verkställigheter av av- och utvisningar blir fler. Projektet förväntas också resultera i att antalet fastställda identiteter bland irakiska medborgare i Sverige ökar och att verkställighetsarbetet blir mer effektivt. Måluppfyllelsen kommer att mätas genom att jämföra andelen identitetshandlingar för målgruppen vid projektets start med andelen handlingar vid projektslut.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansiär till deras projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel.

En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 75 %.

Nationell medfinansiering 25 %.

Medfinansiering för projekt inom denna åtgärd uppgår till cirka 683 856 SEK för programår 2009, vilket motsvarar cirka 69 703 EUR⁶.

Åtgärd 7. Samarbete med tredjeländer för att utveckla metoder för återvändande

1. Åtgärdens mål och tillämpningsområde

Åtgärdens övergripande mål är att, så som det anges i fondens fleråriga program, hitta nya former för återvändandeprogram samt utveckla och pröva nya metoder till stöd för återvändande. Inom ramen för den övergripande målsättningen finns ett fokus på att utöka samarbetet med organisationer och myndigheter i tredjeländer avseende återvändandearbetet.

Åtgärden anknyter delvis till den centralt utpekade åtgärden i fondens fleråriga program *Utvecklingsarbete för att utforma återvändandeprogram där åtgärder i hemlandet kopplas samman med återvändandeförberedelser i Sverige*. Det övergripande syftet är att personer som av- och utvisas ska ha möjlighet att återvända under humana och värdiga former. Inom ramen för detta arbete kan återvändandet underlättas för den enskilde och förutsättningar för social reintegrations i ursprungslandet förbättras genom bland annat rådgivning och ett utökat stöd i Sverige och i ursprungslandet utifrån den enskildes behov och intressen. Som en del i utvecklingsarbetet av återvändandet syftar åtgärden till att exempelvis utveckla ett svenskt och internationellt nätverk för återvändande med avsikt att bland annat öka kunskapen om verksamheten samt att utveckla nya rutiner och metoder för arbetet med återvändande. En fortsättning av detta arbete är att frivilligorganisationer och myndigheter i tredjeländer, som exempelvis nationella rödakors- och rödahalvmåneföreningar, i samarbete med svenska organisationer initierar och utvecklar verksamheter i hemlandet för de människor

⁶ Beloppet är beräknat på den valutakurs som KOM publicerade november 2008 (9,811).

som återvänder. I förlängningen kan dessa insatser leda till ett hållbart återvändande i ursprungsländerna.

Den slutliga målgruppen för åtgärden är utländska medborgare som inte eller inte längre uppfyller villkoren för inresa och vistelse i Sverige och som är skyldiga att lämna landet, oavsett om återvändandet klassificeras som självmant eller påtvingat (d.v.s. icke-självmant). En direkt målgrupp är anställda och frivilliga som arbetar med den slutliga målgruppen i frivilligorganisationer och myndigheter, både i Sverige och i tredjeländer.

2. Förväntade stödmottagare

Exempel på stödmottagare är frivilligorganisationer, såsom Svenska Röda Korset.

3. Om projektet eller projekten genomförs direkt av den ansvariga myndigheten såsom verkställande organ, motivera varför

Ej tillämpligt inom denna åtgärd.

4. Förväntade kvantifierbara resultat och indikatorer som ska användas

Förväntade långsiktiga resultat är bland annat att antalet personer som återvänder till ursprungslandet har ökat och att personer som av- och utvisas har fått möjlighet att återvända under humana och värdiga former.

Andra förväntade resultat är exempelvis:

- Att målgruppen fått ta del av adekvat information om allmänna och specifika förhållanden i ursprungslandet.
- Att målgruppen erbjudits råd och stöd i återvändandeprocessen.
- Att samarbete med organisationer och/eller myndigheter i tredjeländer har initierats och utvecklats.
- Att nya metoder och arbetsformer till stöd för återvändandearbetet har utvecklats och prövats.

Exempel på indikatorer⁷:

- Antal nya metoder.
- Antal personer som återvänder.
- Antal samverkansinsatser med organisationer/myndigheter i tredjeländer.
- Andel personer som återvänder, som genom insatsen erbjuds stöd i ursprungslandet.

5. Synliggörande av EU-medel

De slutliga stödmottagarna informeras om kravet på att i både tal och skrift tydliggöra att den Europeiska återvändandefonden är medfinansierad till deras projekt. Kravet på tydlig information om Återvändandefondens medfinansiering finns även med i bidragsöverenskommelsen som upprättas mellan Migrationsverket och den slutliga stödmottagaren vid beviljandet av projektmedel.

⁷ Indikatorerna för denna åtgärd kommer att konkretiseras i kommande rapporter från ansvarig myndighet.

En EU-logotyp i olika filformat kan hämtas av stödmottagarna på Migrationsverkets hemsida.

6. Komplementaritet med liknande åtgärder som finansieras genom andra EU-instrument

Åtgärden utformas och genomförs på så sätt att den kompletterar övriga nationella, regionala och lokala åtgärder inom området. Komplementariteten säkerställs bland annat genom det samråd som inrättats för Återvändandefonden. Samrådets partnerskap ger de myndigheter och organ som genomför fondens åtgärder insyn i vilka åtgärder som ska genomföras under programåret och bidrar därmed till att säkerställa att åtgärderna som beviljas medfinansiering av fonden ej finansieras genom andra EU-medel.

7. Finansiell information

Medfinansiering Återvändandefonden 50 %.

Nationell medfinansiering 50 %.

Medfinansiering från fonden för projekt inom denna åtgärd uppgår till cirka 2,89 miljoner SEK för programår 2009, vilket motsvarar cirka 294 757 EUR⁸.

3.4. Åtgärder som genomför prioritering 4

Inga ansökningar som kunde hänföras till åtgärder som genomför prioritering 4 inkom vid utlysningen av 2009 års fondmedel.

4. TEKNISKT BISTÅND

4.1. Syftet med det tekniska biståndet

I artikel 17 i rådsbeslutet föreskrivs att fonden för varje årligt program får finansiera förberedande åtgärder, förvaltning, övervakning, utvärdering, information, kontroller samt åtgärder som ska stärka den administrativa kapaciteten med avseende på fondens genomförande i medlemsstaten. För perioden 2008-2010 anslås årligen 7 % av det sammanlagda beloppet för den medfinansiering som Sverige beviljas, plus 30 000 EUR.

Genom att Återvändandefonden samförvaltas med Flyktingfonden görs betydande samordningsvinster. Kostnaderna fördelas mellan fonderna enligt en förväg fastställd fördelningsnyckel. Det tekniska biståndet kommer i huvudsak att användas för att finansiera fondenhetens verksamhet inklusive personal. Enheten är särskilt upprättad för att verkställa uppgifterna som ansvarig myndighet för Återvändandefonden och Flyktingfonden och har inga andra uppgifter. Tekniskt bistånd kommer även att användas för att finansiera kostnader som uppstår inom

⁸ Beloppet är beräknat på den valutakurs som KOM publicerade november 2008 (9,811).

partnerskapet, exempelvis vid möten med expertgrupper och med den nationella samrådskommittén.

Vidare kommer det tekniska biståndet att användas för att finansiera direkta kostnader som den attesterande myndigheten har. Revisionsmyndigheten bygger upp en ny organisation för att fullgöra sin uppgift och har betydande kostnader som är stödberättigade inom ramen för tekniskt bistånd. På grund av begränsningen av biståndets storlek och delvis av praktiska skäl, kommer huvudparten av revisionsmyndighetens kostnader som det ser ut nu att finansieras med nationella medel.

Det tekniska biståndet ska användas för att på bästa sätt säkerställa ett framgångsrikt utvecklingsarbete på nationell nivå och för att sprida resultat och uppföljningar på ett sådant sätt att de uppmärksammas och tas tillvara.

I Sverige har stora förändringar inom asylmottagandet och integrationen lett till nya behov av utvecklingsinsatser som även får effekter på behovet av tekniskt bistånd. Nya aktörer har tillkommit som fondenheten måste involvera i samverkansarbetet kring Återvändandefonden. Det ställer i sin tur krav på ett utvecklat och utvidgat informationsarbete från enhetens sida.

Av artikel 33 i tillämpningsföreskrifterna framgår att den ansvariga myndigheten ska tillse att informationsinsatser genomförs på så sätt att de ger mesta möjliga bevakning i medier genom att välja olika kanaler och kommunikationssätt på lämplig nationell nivå. Ansvarig myndighet ska anordna minst en aktivitet per år för att informera om det fleråriga och årliga programmet. Vidare ska myndigheten offentliggöra en förteckning över de slutliga stödmottagarna.

Så som nämnts i kapitel 1, genomförs en rad informationsaktiviteter med syftet att sprida och få återkoppling på de fleråriga och årliga programmen för Återvändandefonden. Aktiviteterna finansieras i allmänhet av det tekniska biståndet.

Inför framtagandet av det fleråriga programmet genomförde fondenheten i samarbete med UNHCR ett forum under två dagar där inbjudna frivilligorganisationer, myndigheter och kommuner deltog. Syftet med forumet var att identifiera vilka behov av utveckling som olika nyckelaktörer ansåg föreligga och som därför borde utgöra ett viktigt underlag till det fleråriga programmet för fonden. Forumet ägde rum den 12-13 juni 2007.

Det årliga programmet förankras och sprids externt genom flera aktiviteter. Genom den nationella samrådskommitténs möten sprids programmet till viktiga externa aktörer. Även expertgruppen har i uppdrag att sprida och förankra programmets syfte och innehåll. Därutöver annonseras det fleråriga och de årliga programmen på Migrationsverkets hemsida och i det nyhetsbrev som utges av fondenheten. Programmen finns i sin helhet att ta del av på hemsidan.

Fondenheten ansvarar för att informera om Återvändandefonden. Vid olika informationstillfällen ges även information om de fleråriga och årliga programmen.

På Migrationsverkets hemsida läggs regelbundet relevant och värdefull information om fonden och programmens förverkligande. Verket har även etablerade kontakter med massmedia som nyttjas vid behov. En kommunikationsstrategi för fondenheten finns framtagen.

En fullständig förteckning över de projekt som medfinansieras med stöd av Återvändandefonden finns att tillgå via Migrationsverket hemsida (www.migrationsverket.se).

4.2. Förväntade kvantifierbara resultat

- ✓ Fleråriga och årliga program har tagits fram och godkänts av kommissionen
- ✓ Urval av projekt har genomförts efter avslutad utlysning.
- ✓ Kontraktsmöten med varje enskild stödmottagare har genomförts.
- ✓ Uppföljning av samtliga projekt har skett, exempelvis genom besök på plats.
- ✓ Fondenhetens organisation har utvecklats.
- ✓ Arbetsätt, metoder och rutiner har vidareutvecklats.
- ✓ En fungerande modell för resultatsammanställning och analyser har utvecklats.
- ✓ Modell för uppföljning har vidareutvecklats.
- ✓ Samverkan med andra fonder och bidragsgivare har skett.
- ✓ Kontroller av projekt samt revisioner har genomförts.
- ✓ Läges- och slutrapporter har nått god kvalitet.
- ✓ Resultat och goda exempel har spridits.
- ✓ Informationsaktiviteter har genomförts.

4.3. Synliggörande av EU-medel

Medfinansiering av Europeiska återvändandefonden framgår i all dokumentation och utskick från den ansvariga myndigheten. Fondenhetens kontorslokaler skyltar med EU-logon och Migrationsverket använder vidare EU-logon i all information som går ut om Återvändandefonden och dess verksamhet, både på faktablad och genom elektroniska informationskanaler.

I kontrakten mellan Återvändandefonden och de projekt som beviljas medfinansiering skrivs kravet på att synliggöra EU-finansieringen in. Det innebär att alla projekt som arbetar med stöd av medel från Återvändandefonden har EU-logon med på presentationer, rapporter, inbjudningar med mera.

Projektägarna kan hämta EU-logon i olika format på Migrationsverkets hemsida.

5. UTKAST TILL FINANSIERINGSPLAN

Årligt program - Utkast till finansieringsplan									
Tabell 1									
Översiktstabell									
Medlemsstat: Sverige									
Berört årligt program: 2009									
Fond: Europeiska återvändandefonden									
(alla siffror i euro)	Ref. prioritering	Ref. särskild prioritering ⁽¹⁾	Gemenskapens bidrag (a)	Offentliga anslag (b)	Privata anslag (c)	TOTALT (d=a+b+c)	% EU (e=a/d)	Andel av totalbelopp (d/tot d)	
Åtgärd 1:	Åtgärder för att förbättra återvändandet för ensamkommande barn.	1	2	245 049,09	81 683,03		326 732,12	75,0%	13,5%
Åtgärd 2:	Åtgärder för att förbättra arbetsmetoder mellan myndigheter på nationell nivå.	1		444 571,72	444 571,72		889 143,44	50,0%	36,6%
Åtgärd 3:	Samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer för att utveckla arbetssätt för återvändande.	3	1	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0%	0,0%
Åtgärd 4:	Metodutveckling i återvändande arbetet.	3	1	189 116,49	63 038,83		252 155,32	75,0%	10,4%
Åtgärd 5:	Återvändning genom utbildning samt företagande i hemlandet.	3	1	108 401,75	36 133,92		144 535,67	75,0%	6,0%
Åtgärd 6:	Samarbete med tredjeländ för att utveckla metoder för framtagandet av handlingar i återvändandearbetet.	3	2	69 703,90	23 234,63		92 938,53	75,0%	3,8%
Åtgärd 7:	Samarbete med tredjeländ för att utveckla metoder för återvändande.	3		294 757,74		294 757,74	589 515,48	50,0%	24,3%
Tekniskt bistånd				133 991,45			133 991,45	100,0%	5,5%
Övriga insatser ⁽²⁾									
TOTALT				1 485 592,14	648 662,13	294 757,74	2 429 012,01	61,2%	100,0%
¹ Om tillämpligt									
² Särskilda åtgärder som i den grundläggande rättsakten definieras som krisåtgärder									

*Monika Wendleby,
verksamhetsområdeschef,
Europeiskt och
internationellt samarbete*